

призводить до дезорганізації їхньої освітньої діяльності, зниження працездатності, до загат у спілкуванні з одногрупниками і викладачами.

Окрім зазначеного, виявлено негативний кореляційний зв'язок між рівнем невротизації та емоційною комфортністю цих студентів: $r = -0,20$ при $p < 0,05$. Тоді як висока тривожність сприяє підвищенню напруженості, невротизації. Аналогічний зв'язок наявний між ступенем невротизації і рівнями інтелектуальності: $r = -0,25$ при $p < 0,05$, між невротизацією та академічною успішністю: $r = -0,41$ при $p < 0,05$. Загалом чим вище порушення в емоційній сфері аномальної особистості, тим нижча стійкість уваги, запам'ятовування, працездатність.

Отже, емпірично встановлено, що обстежувані групи студентів з особливими потребами і звичайних студентів дуже неоднорідні, хоча в цілому перші мають переважно низькі і середні показники емоційної і когнітивної готовності на відміну від других.

Список використаних джерел

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. Санкт-Петербург: ПИТЕР, 2017. 688 с.
2. Бистрова Ю.О., Коваленко В.Є. Тренінг як засіб підвищення професійної компетентності педагогів у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: зб. наук. праць / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2018. Вип. 11. С. 15-22.
3. Битянова Н. Р. Система развивающей работы школьного психолога : курс лекций. Лекция седьмая: Психологический тренинг как форма развивающей работы. *Школьный психолог*, 2004. № 46. URL: <http://psy.1sep.ru/article.php?ID=200404605>.
4. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної дезадаптованості: 2-ге наук. вид. Тернопіль: НДІ МЕВО, 2010. 65 с.

Мартинюк Т.

студент групи СРСП-21

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: д.психол.наук, професор,

професор кафедри психології та

соціальної роботи ТНЕУ

Шандрук С.К.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗВО

Термін «академічна доброчесність» є відносно новим, що й зумовлює багатогранність його перекладів з іноземної мови. Даний термін складається з двох слів – «академічна» (academic) та «доброчесність» (integrity), що перекладається як «порядність», «цілісність», «моральна чистота». В основу класичного визначення терміну «академічна доброчесність» закладені головні етичні якості майбутніх професіоналів – сумління, відповідальність, сміливість, справедливість, повага, порядність, довіра та мужність. Можемо констатувати, що за умов сучасних викликів академічній спільноті та зростанні масштабів поширення неетичної поведінки, головну роль відіграє розвиток академічної доброчесності в усіх учасників освітнього процесу у сучасному ЗВО.

Термін «академічна доброчесність» є досить складним, бо охоплює загальну академічну культуру закладу вищої освіти, внутрішню культуру людини, духовну культуру, має системний характер стосовно норм, цінностей, правил, традицій написання наукових робіт, етичної відповідальності за наслідки власних досліджень. Академічна доброчесність є складним міжпредметним визначенням, яке поєднало в собі моральні норми і етичні правила поведінки всіх учасників освітнього процесу. Існує комплекс моральних чинників, які

спонукають заклад вищої освіти до боротьби з різними проявами академічної не доброчесності.

Формування академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників під час професійної підготовки відбувається так. Активне застосування студентами прийомів академічної недоброчесності під час навчання є серйозним викликом перед системою вищої освіти як у нашій країні, так і за кордоном. Створення освітнього довкілля на засадах академічної чесності дозволить отримати в результаті високу якість освіти та компетентних фахівців. Але одні студенти добре навчаються, щоб отримати користь в майбутній професії, інші отримують позитивні оцінки, щоб отримати схвалення родини та авторитет у групі. У всіх студентів мотивація різна, тому деякі, на жаль, вдаються до різних форм шахрайства. Відомі випадки, коли студенти молодших курсів повторно використовували проекти своїх друзів зі старших курсів, вдавалися до підміни білетів, використовували різні електронні пристрої на іспитах. Порушення принципів академічної доброчесності знищує систему вищої освіти, розчаровує старанних студентів у навчанні. У цивілізованому світі списування серйозно засуджується і вважається нехтуванням академічними нормами та принципами.

Для емпіричного вивчення дотримання доброчесності у 2019 році на базі ТНЕУ нами було проведене дослідження, яке ґрунтувалося на авторській розробці Д. Сопової [2]. У рамках тренінгу «Дотримання норм академічної чесності в написанні наукових робіт» з метою визначення ставлення до проявів академічної недоброчесності було проведено анонімне опитування серед студентів II та III курсів спеціальності «Соціальна робота». Кількість респондентів склала 25 студентів. Для проведення опитування ми застосували анкету Д. Сопової, яка містить сім запитань щодо ставлення студентів до проявів академічної недоброчесності. Першим запитанням було таке: «У якій мірі припустимо купувати готові роботи чи платити за виконання рефератів, курсових, дипломних робіт?». Результати щодо цього запитання: для 12% опитаних таке явище є цілком припустимим, 30% респондентів нейтрально поставилися до цього питання, 33% – не погодились, 25% опитаних відповіли, що для них це категорично не припустимо.

Друге запитання було сформульовано так: «У якій мірі можливо чи неприпустимо користуватися шпаргалками під час навчання в закладі вищої освіти?». Відповіді розподілились таким чином: для 25% опитаних описана ситуація цілком можлива; 20% – іноді припускають використання шпаргалок (обмаль часу, нестандартні ситуації), для 18% студентів це явище неприпустиме, для 37% опитаних – це категорично не припустимо.

Наступне наше запитання: «У якій мірі можливо чи не припустимо захистити написану іншою людиною курсову чи дипломну роботу?». Результати щодо цього запитання: 10% опитаних вважають, що це загалом можливо, 18% – цілком можливо, для 32% студентів це не припустимо, для 40% – вважають, що це цілком не припустимо.

Четверте запитання: «Чи вважаєте Ви допустимою практику скачування робіт з мережі Інтернет та видавання їх за свої власні надбання?». 27% респондентів відповіли, що вважають цю практику допустимою, 73% – вважають навпаки. З твердженням «Більшість іспитів у закладах вищої освіти можна скласти за допомогою списування» 25% респондентів погодились, 36% – нейтрально ставляться до даної проблеми. Не погодились з даним твердженням 34% опитаних і категорично не погодились – 5%.

Шосте запитання було сформульовано так: «Чи будете ви засуджувати свого одногрупника, якщо він купить роботу написану на замовлення». Відповіді розподілились так: лише 29% опитаних сказали «так», 71% опитаних – «ні».

І нарешті, з останнім твердженням «Якщо студент вдається до плагіату, він має бути відратований з університету» 10% респондентів погодились, 16% – нейтрально ставляться до цього питання, 27% – не погодились, і 47% – категорично не погодились.

Отримані результати дозволяють висновувати про те, що майбутні фахівці соціальної сфери ще не мають чіткого стандарту поведінки в освітній діяльності, не повністю розуміють академічні принципи та правила, тому часто намагаються легкими шляхами пройти навчальні дисципліни. Вирішальним кроком у виборі студента в скоєнні неправомірних дій є

відношення його одногрупників до порушень академічної культури. Академічно нечесні студенти під час екзаменів використовують результати праці більш старанних студентів, що стає чинником демотивації для останніх, які втрачають сенс сумлінно навчатись.

За результатами опитування можна висновувати, що сучасний студент часто намагається уникнути персональної відповідальності за скоєні вчинки, знайти виправдання та морально-етичне пояснення нечесній поведінці. Виправдання і пояснення, у свою чергу, необхідні, щоб уникнути почуття сорому та провини. Майбутні фахівці мають усвідомити, що будь-яке порушення принципів академічної доброчесності зумовлює велику кількість негативних результатів. Нехтування академічною культурою в університеті прямо впливає на формування менталітету фахівця соціальної сфери.

Приживити академічні цінності, які є основою для системи вищої освіти можна лише за умови активної участі студентів у реформах освітнього середовища, так і для соціуму загалом. Академічна доброчесність є однією з найважливіших цінностей, які формують конкурентоспроможного фахівця на світовому ринку соціальних послуг. У багатьох академічних закладах вищої освіти України вже існують «Етичні кодекси», які прописують принципи доброчесності на законодавчому рівні. Академічна доброчесність набула особливого значення для освітнього середовища, і наступним кроком для відновлення академічної культури нашої країни буде створення етичних комісій, які спільними зусиллями усієї академічної спільноти чітко регламентуватимуть санкції та покарання за недотримання етичних норм в освітньому середовищі. Отже, на підставі системного аналізу академічної доброчесності як складової професійної нами було окреслено концептуальні основи підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в ЗВО.

Список використаних джерел

1. Никитов А.В., Орчаков О.А., Чехович Ю.В. Плагиат в работах студентов и аспирантов: проблема и методы противодействия. *Университетское управление: практика и анализ*. 2012. №5 С. 61-68.

2. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі професійної підготовки майбутнього педагога. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (Серія педагогічні науки). 2018. Випуск 3-4. С. 52-56.

3. Тицька Я.О. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* (Сер.: Юриспруденція). 2018. №34. С. 4-7.

Мусій А., Шупарський Р.
*студенти 2 курсу бакалаврату та
I курсу магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.психол.н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи THEU
Гірняк А.Н.*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА МОНІТОРИНГУ

Загальне почуття прогнозованості та стабільності, а відтак захищеності сучасної людини поступово знижується. Це безпосередньо зумовлюється багатьма соціальними чинниками та загрозами, першочергово інформаційними, екологічними, економічними та політичними. Тому життєдіяльність багатьох людей є психологічно важкою та стресовою.